

Školiteľský posudok bakalárskej práce

Zuzana Šádková. *Heterosexismus a předsudky vůči sexuální orientaci: zkušenosti studujících na FHS UK. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Studium humanitní vzdělanosti. Praha 2015.*

Práca Zuzany Šádkovej si stanovila za cieľ preskúmať heterosexizmus a sexuálne predsudky medzi študentkami a študentmi fakulty, na ktorej autorka študuje. Výber témy vychádza z dlhodobého záujmu autorky o problematiku neheterosexálnych sexualít – už jej návrh výskumného projektu pre skúšku z predmetu Spoločenské vedy v interdisciplinárnej perspektíve sa zaoberal vyučovaním o homosexualite na hodinách sexuálnej výchovy na základných školách.

Autorka svoj pôvodný zámer skúmať názory študujúcich na homoparentalitu modifikovala a rozšírila. Na začiatku svojej práce preštudovala tak existujúce české výskumy týkajúce sa homofóbie, resp. intolerancie k sexuálnym menšinám, ako aj štúdie zaoberajúce sa homofóbiou v školskom prostredí (v ČR sa doposiaľ venovali prostrediu základných a stredných škôl). Práve pri uvažovaní o termíne homofóbia a jeho individuálne-patologizujúcom význame autorka práce zmenila teoretickú perspektívu na problematiku sexuálnych predsudkov, heterosexizmu a mikroagresíí. Oceňujem, že autorka dala napriek častému používaniu hore uvedeného termínu v mediálnom aj politickom diskurze a aj vo väčšine existujúcich českých výskumoch prednosť pojmom vypracovaným Gregorym Herekom. Aj napriek tomu, že si mnohé autorky a autori v oblasti rodových štúdií alebo queer teórie uvedomujú obmedzenia a nedostatky uvedeného pojmu, pravdepodobne z hľadiska väčšej zrozumiteľnosti výsledkov v existujúcich diskurzoch pojem homofóbie naďalej používajú. Autorka sa rozhodla uchopiť problematiku pojmami, ktoré otvárajú spoločenský problém netolerancie, diskriminácie a násilia na neheterosexuálnych ľuďoch širšie a ktorých prvoradým cieľom nie je stigmatizovať „nositeľov“ predsudkov v oblasti sexuality. Konceptuálne a výskumne môže uvedený prístup predstavovať spôsob, ako nájsť premostenie medzi identifikáciou problémov v spoločnosti a (pedagogickou, politickou, kultúrnou atď.) prácou na ich riešení.

V teoretickej časti práce autorka diskutuje práve uvedené pojmy a identifikuje hlavné premenné vo vzťahu k sexuálnym predsudkom, ktoré slúžia v empirickej časti práce na formulovanie výskumných hypotéz. Preto, aby dokázala opísať prostredie samotnej školy ako také, ktoré prejavom heterosexizmu a sexuálnych predsudkov buď zabraňuje alebo ich podporuje, predstavuje koncept mikroagresíí.

V empirickej časti objasňuje metodológiu, formuluje výskumné otázky a hypotézy, opisuje zber dát, konštrukciu dotazníku, opisuje a diskutuje výsledky výskumu. Vzhľadom na to, že študentke v tejto oblasti chýbala intenzívnejšia odborná príprava, bolo práve samotné prevedenie empirického výskumu najzložitejšou časťou práce na bakalárskej práci. Zuzana Šádková dopĺňala svoje znalosti súbežne s prácou na jednotlivých častiach empirického výskumu. Aj vzhľadom na moje (školiteľkine) obmedzené vedenie v oblasti kvantitatívneho

výskumu bola študentka odkázaná predovšetkým na samoštúdium a konzultácie s ďalšími odborníkmi. Spoločne sme postup práce konzultovali s Mgr. Alexandrou Ostertágovou z Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave.

Študentka pomocou upraveného ATLG dotazníku testovala obdobné hypotézy, ako viaceré doterajšie výskumy (napr. Janošová 2000). V porovnaní s existujúcimi výskumami sa nepotvrdila hypotéza väčšej tolerantnosti k LGBT osobám medzi respondentkami a respondentmi z väčších sídel v porovnaní s menšími sídlami.

Za cenné považujem zistenia o klíme vo vzťahu k ľuďom s neheterosexálnou sexualitou a o akceptácii neheteronormatívneho správania na Fakulte humanitných štúdií vôbec. Vysoká škola môže byť inštitúciou, ktorá legitímne „prehodnocuje hodnoty“ jednotlivkýň a jednotlivcov, ktoré a ktorí na ňu prichádzajú. Môže teda slúžiť aj ako miesto zmeny (napr. zaradením predmetov citlivo pracujúcimi s existujúcimi postojmi študujúcich, podporou organizácií združujúcimi neheterosexuálne študentky a študentov apod.), ale aj ako miesto ignorovania rôznorodých potrieb svojich študujúcich a tiež zamestnankýň a zamestnancov. V tejto časti výskumu sa ukazuje, že FHS UK môže robiť viacero krokov smerov k inklúzii neheterosexuálnych členiek a členov akademickej komunity. Autorka práce niekoľko takýchto krokov v závere svojej práce vhodne navrhuje.

Zuzana Šádková počas celého obdobia vypracovávania záverečnej bakalárskej práce pracovala veľmi systematicky a svedomito. Preukázala vynikajúcu zručnosť v práci s odbornou literatúrou. Veľmi dobre sa tiež vyrovnala s počiatočnou nedostatočnou výbavou v tom, ako realizovať dotazníkový výskum. Okrem porozumenia problému v odbornom registri tej časti psychológie, ktorá sa zaoberá heterosexizmom a predsudkami v oblasti sexuality, preukázala porozumenie daného problému ako problému spoločenského, týkajúceho sa najrôznejších častí spoločnosti (včítane vysokého školstva) a sama k zmapovaniu tohto problému predloženou prácou prispela.

Práca spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu a preto ju odporúčam na obhajobu. Navrhujem ju hodnotiť známku výborne.

Mgr. Ľubica Kobová, MA, PhD.

Praha, 14. 6. 2015